

2020-09-18

Sektionen för infrastruktur och fastigheter
Ulrika Palm

Europaparlamentet
Bryssel

Öppet EU-samråd angående utvärderingen av EU:s transportpolitik 2011-2018 och ny EU-strategi för hållbar och smart mobilitet

Sammanfattning

- SKR anser att det är positivt med till en utvärdering av EU:s vitbok för transporter och menar att vitboken för transporter har varit ett bra verktyg men att implementeringen av mål och åtgärder har brustit.
- SKR anser att den gröna given är ett mycket viktigt ramverk för en grön omställning i Europa, och att de stora investeringar som nu upprättas för ekonomisk återhämtning i Europa ska vara gröna och hållbara och gynna en konkurrenskraftig inre marknad.
- SKR anser att det är mycket positivt att en ny transportstrategi för hållbar och smart mobilitet antas i år. En snabb implementering är nödvändig. Det krävs en kombination av många insatser och lösningar för att nå EU:s klimatmål.
- SKR anser att implementeringen av strategin och kommande direktiv särskilt behöver beakta de nordiska förhållandena utifrån geografi och tillgänglighetsfrågor.
- SKR anser att kommunernas och regionernas roll för omställningen till ett mer hållbart transportsystem samt deras behov av stöd för investeringar, lagstiftning, styrmedel behöver lyftas fram tydligt.

Sveriges Kommuner och Regioners ställningstagande

Den Europeiska kommissionen har begärt in synpunkter inom ramen för det offentliga samrådet om utvärdering av 2011 års vitbok "Färdplan för ett gemensamt europeiskt transportområde - ett konkurrenskraftigt och resurseffektivt transportsystem" och om den offentliggjorda framtida EU-strategin om hållbar och smart mobilitet. Sveriges kommuner och regioner (SKR) svarar härmed på samrådet.

SKR är en medlems- och arbetsgivarorganisation för Sveriges samtliga kommuner och regioner. SKR verkar på medlemmarnas uppdrag och ska med utgångspunkt i den lokala och regionala demokratin stödja sina medlemmar. SKR bevakar såväl infrastrukturpolitiken som klimat- och energipolitiken, på både nationell och internationell nivå och verkar för att kommuner och regioners behov ska höras.

Positivt med en översyn av vitboken

Det är positivt att EU:s vitbok för transporter utvärderas. Vitboken har haft en stor betydelse för utvecklingen av transportsystemet inom EU och SKR ser ett stort mervärde i ambitionerna om ett sammanlänkat europeiskt transportsystem. Vitboken har dock långsiktiga mål, de flesta siktar mot 2030 och 2050, som är svåra att följa upp redan nu. Det är dock tydligt att de inte har varit tillräckligt ambitiösa och att dessutom inte implementeringen har gått tillräckligt snabbt. Transportsektorn står idag inför stora utmaningar när det gäller klimatomställningen – transportsektorn utgör en fjärdedel av EU:s utsläpp av växthusgaser – och utsläppen har inte minskat mer än marginellt fram till nu. Det finns dessutom fortsatt mycket stora investeringsbehov samtidigt som budgeten är begränsad och har drabbats av nerdragningar.

SKR menar att det är positivt med en utvärdering av EU:s vitbok för transporter. Vitboken har varit viktigt för utvecklingen av ett sammanlänkat europeiskt transportsystem, men implementeringen av mål och åtgärder har varit för långsam fram till nu.

Den gröna given är ett viktigt ramverk för de utmaningar EU står inför

EU:s nya tillväxtstrategi, den europeiska gröna given, välkomnas och är ett mycket viktigt ramverk för en grön omställning i Europa. Utmaningarna med att leva upp till Parisavtalet, och att motverka de konsekvenser ett allt varmare klimat får, är mycket stora. Att transportsektorn klarar att ställa om på relativt kort tid spelar en avgörande roll för att Europa och världen ska kunna uppnå klimatneutralitet tillräckligt snabbt.

Under den rådande Covid 19-pandemin har den europeiska ekonomin drabbats hårt på grund av nedstängningen av stora delar av samhället, och därför genomförs nu stora återhämtningsinvesteringar. Ur ett klimatperspektiv är det avgörande att de stora investeringar som nu upprättas för ekonomisk återhämtning i Europa är gröna och hållbara och gynnar en konkurrenskraftig inre marknad, och det är mycket viktigt att nya finansiella verktyg som skapas för återhämtningen verkar för den gröna omställningen.

Det är särskilt angeläget att beakta kollektivtrafikens bidrag till omställningen av transportsystemet. Fortsatt stöd som understödjer kollektivtrafikens återhämtning och utveckling efter Covid 19-pandemin kan vara viktiga bidrag i arbetet för mer stabila planeringsförutsättningar till förmån för minskade klimatutsläpp och ökad tillgänglighet. Detta gäller såväl kollektivtrafiken som utvecklingen av infrastrukturen.

SKR anser att den gröna given är ett mycket viktigt ramverk för en grön omställning och att de stora investeringar som nu upprättas för ekonomisk återhämtning i Europa ska vara gröna och hållbara och gynna en konkurrenskraftig inre marknad.

Positivt med ny strategi för smart och hållbar mobilitet

En ambitiös strategi för ett hållbart transportsystem välkomnas eftersom det är nödvändigt med en mycket snabbare omställning av transportsystemet framåt än vad som hittills har uppnåtts. För att nå högt ställda klimat- och miljömål krävs en kombination av flera insatser och lösningar där ett flertal frågor behöver drivas parallellt, däribland:

- En fortsatt elektrifiering av alla transportslag,
- Ökad multimodalitet, integrering mellan järnvägsnät och överflyttning av gods från väg till järnväg och sjöfart,
- En snabbare utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen och ökad produktion av klimatneutrala biobränslen parallellt med en utfasning av fossila bränslen,
- En snabbare digitalisering av transportsektorn.

För att nå EU:s klimatmål är också helhetsperspektivet viktigt så att det inte blir en prioritering mellan aktiviteter och lösningar. Olika regioner har olika förutsättningar och måste kunna anpassa efter det även om målsättningarna är lika för alla.

SKR anser att det är mycket positivt att en ny transportstrategi för hållbar och smart mobilitet antas i år. En snabb implementering är nödvändig och det krävs en kombination av många insatser och lösningar för att nå EU:s klimatmål.

Sveriges särskilda förutsättningar behöver beaktas i den kommande strategin

Sveriges stora avstånd, framför allt i de norra delarna av landet, samt ett delvis arktiskt klimat, skapar särskilda förutsättningar för transportsektorn. De svenska järnvägs- och vägnäten bör bli tydligare och högre prioriterade i arbetet inom EU. Sveriges skogs- och jordbrukssektor är exempel på viktiga basnäringar som har stora möjligheter att bidra till en hållbar produktion av förnybara energiogrödor och annan förnybar råvara.

SKR anser att implementeringen av strategin och kommande direktiv särskilt behöver beakta nordiska förhållanden utifrån både geografiska förutsättningar och tillgänglighetsaspekter.

Kommunerna och regionerna spelar en viktig roll för omställningen

Kommuner och regioner i Sverige är på många sätt drivande i den svenska omställningen av transportsektorn. Många kommuner och regioner har idag mer ambitiösa klimatmål än såväl Sverige på nationell nivå som EU. Beslut som fattas på lokal och regional nivå driver på genom utveckling av fossilfri kollektivtrafik, upphandling av hållbara transporter, utveckling av gång- och cykelvänliga miljöer, stadsplanering som påverkar invånarnas vilja och möjlighet att välja bort bilen till förmån för kollektivtrafik och gång/cykel etc. Den lokala och regionala nivån är samtidigt beroende av beslut om investeringar, lagstiftning, styrmedel och incitament, beslut som sker på nationell nivå och EU-nivå.

SKR anser att kommunernas och regionernas roll för omställningen till ett mer hållbart transportsystem samt deras behov av stöd för investeringar, lagstiftning, styrmedel behöver lyftas fram tydligt.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Knappe
Ordförande